

AKP'nin Dört Dörtlük Eğitim Tuzağı

4 + 4 + 4 Yasası

Bir ülkenin ve toplumun geleceği öncelikle devletin sağladığı temel eğitim hizmetiyle biçimlenir. Oysa AKP hükümeti, eğitim gibi geleceğimize yön veren bir konuda eğitim uzmanlarının görüşlerini dikkate almayan bir düzenlemeyi yangından mal kaçırır gibi yasalaştırmıştır. Öğretmenin, velinin, öğrencinin görüşü alınmamıştır. Sivil toplum kuruluşları gibi paydaşlar karar sürecinden dışlanmışlardır. Muhalefet partileri ve yasama organı devre dışı bırakılmaya çalışılmıştır. Eğitime başlama yaşı, meslek tercihi, örgün eğitim yerine açık öğretim gibi toplumumuzu yakından ilgilendiren yaşamsal düzenlemelerin bir gün öne sürülüp ertesi gün geri çekilmesinden kamuoyunun başı dönmüştür.

AKP'nin Sonra Çıkar Oyunu

AKP'nin gerçekleştirmek istediği değişiklikler, ilk bakışta 12 yıllık eğitimi zorunlu hale getirecek gibi görünmektedir. Oysa getirilen yasa teklifinde 12 yıllık zorunlu eğitimin başlangıç tarihinin belirlenme yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilerek, uygulamanın ötelenmesinin yolu açılmıştır. Bu durum, eğitimdeki düzenlemenin esas amacının, zorunlu eğitim süresini uzatmaktan çok, sekiz yıllık zorunlu ilköğretimi bölmek olduğu kanaatini güçlendirmektedir.

AKP, 4 + 4 + 4 Yasası'nı, paydaşlar, eğitim bilimciler, sivil toplum örgütleri ve siyasi partiler ile tartışmadan gündeme getirmiştir. Toplumun bütününe ilgilendiren bir konudaki bu yasayı yalnızca ideolojik nedenlerle geçirmiştir.

Sekiz yıllık kesintisiz eğitim, bütün okullarda aynı müfredatın uygulanması anlamına gelmektedir. AKP tarafından değiştirilen sistemde bilişsel gelişim için gerekli olan bilgiler çocuklar arasında hiçbir fark

gözetilmeksizin aynı yaş grubunda yer alan tüm öğrencilere verilmekteydi. AKP, dünyada sadece yedi ülkede uygulanan bu sistem ile temel eğitimi dört yıla indirerek, ikinci dört yılda farklı müfredatların önünü açmaktadır.

4 + 4 + 4 Yasası'nın esas amacı, zorunlu eğitimin süresini uzatmak değil, sekiz yıllık zorunlu ilköğretimi bölmektir. Temel eğitimin kademelendirilmesinin hiçbir bilimsel dayanağı yoktur.

Müfredatın ayrıştırılması ile birlikte, mesleki eğitim ikinci dört yıllık kademe içine çekilmektedir. Böylece erken yaşta seçmeli ders modülleri adı altında mesleki yönlendirme gerçekleştirilmek istenmektedir. Oysa, zorunlu eğitim, bir kimsenin aklına estiği sürede yapılan değil, çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, davranışlarının ve bilgisinin olgunlaşması için gerekli olan dönemdir.

Eğitim sisteminde böylesine köklü değişikliklere gidebilmek için, verilerin ve bilgilerin yaygın bir şekilde paydaşlarla tartışılması ve taleplere göre düzeltilip tekrar oluşturulması gerekir. Çünkü vereceğimiz kararlar çocuklarımızın ve ülkemizin geleceği ile ilgilidir. Bu alandaki paydaşlar, okullar, yöneticiler, veliler, öğrenciler, öğretmenler, eğitim bilimciler, vatandaşlar, sivil toplum örgütleri ve siyasi partilerdir. Oysa yasa teklifi bu paydaşlardan hiçbiri ile tartışılmadan doğrudan TBMM'de komisyona gelmiş ve bazı sivil toplum örgütlerinin ve uzmanların şeklen görüşleri alınmıştır. Bu kuruluşların büyük bir çoğunluğu tasarının mevcut haline karşı çıkmıştır. Kısaca, AKP hükümeti toplumun bütününe ve geleceğini birinci derecede ilgilendiren bir konudaki bu kanunu yalnızca ideolojik nedenlerle geçirmiştir. Bu tutum, eğitim sistemimizin sorunlarını çözmek yerine, yeni açmazlar yaratmıştır.

4 + 4 + 4'ün Yaratacağı Sorunlar

İyi Yurttaş ve Vasıflı İşgücüne AKP Kesintisi

4 + 4 + 4 Yasası ile temel eğitim aşaması kademelere ayrılmaktadır. Gerekçe olarak, altı yaşındaki ve on beş yaşındaki çocukların aynı ortamda bulunmalarının getirdiği toplumsal ve ahlaki sakıncalar öne sürülmüştür. Bu gerekçeye rağmen yasa okulların farklı eğitim kademelerini bir arada barındırabileceği hükmü ile geçmiştir. Yani eğitim sisteminin kademelendirilmesi için ortaya konulan yegane gerekçenin tam aksi istikamette bir düzenleme getirilmiştir. Yüzeysel gerekçelerle sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim bölünmüştür.

Dünyada seçmeli ders temelli sistemlerde esas olan, bu derslerin getireceği yükün, temel eğitimin kapsamındaki derslerin ve içeriğin verilmesine engel olmamasıdır. 4 + 4 + 4 Yasası bu esasa aykırıdır.

İddia edilenin aksine bu düzenleme kırsal alanda okullaşma oranını artırmayacaktır. Köylerde öğrenci sayısının az olması nedeniyle uygulanan taşınmalı ve yatılı eğitime gereksinim daha da artmıştır. Yeni derslik yapılması zorunluluğunun yanı sıra, ortaya çıkan 200.000 dolayında yeni öğretmen ihtiyacı sisteme büyük bir ilave yük getirecektir. Ayrıca, 5. sınıflarda ders veren 40.000 kadar öğretmenin de açıkta kalacağı öngörülmektedir.

Daha önemlisi, ilköğretimin bölünmesi durumunda farklı eğitim kademelerinde uygulanacak müfredat hakkında yeterince bilgi verilmemesidir. Demokratik ülkelerde uzmanlar yeni müfredatlar üzerinde yıllarca çalışmaktadır. Siyaset dünyası ve kamuoyu da müfredatın içeriğiyle ilgili uzlaşma sağlanana kadar tartışmakta ve nihai karara ulaşmaktadır. MEB böylesine yaşamsal bir konuyu ya doğru dürüst çalışmamıştır ya da bu sürecin sonucunda neyi planladığını açıklamak istememektedir.

Müfredatın Ayrışması (Erken Meslek Seçimi)

4 + 4 + 4 Yasası ile gündeme getirilen yeni yapıda öğrenciler 9-10 yaşından itibaren

seçmeli ders modülleri aracılığı ile farklı alanlara yönlendirilmektedir. Dünyada seçmeli ders temelli sistemlerde esas olan, bu derslerin getireceği yükün, temel eğitim kapsamındaki derslerin ve içeriğin verilmesine engel olmamasıdır. Oysa bu modelle öğrenciler, kişisel, sosyal ve bilişsel gelişimleri için temel eğitim kademesinde almaları gereken derslerden yoksun olarak yetiştirilecektir.

Öncelikle 9-10 yaş mesleki yönelme için çok erken bir yaşta. Erken yaşta çocuk, somut işlem dönemini henüz tamamlamamıştır. Bu nedenle, meslek eğitimine yönlendirilmesinde ne kendisi, ne ailesi, ne de uzmanların doğru karar vermesi mümkün değildir. Çünkü o yaşta bir çocuk henüz kendini tanıma dönemini tamamlamamıştır. Meslekler hakkında bilgisi ve ilgisi yeteri kadar gelişmediği gibi yeteneklerinin de farkında değildir. Kısacası bütün yaşamını etkileyecek bir kararı alma yetisi yoktur. Türkiye koşullarında, üniversite aşamasındaki öğrencilerin dahi mesleki yönelme tercihlerinde zorlandığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışmalar, erken yönlendirmelerde ailenin etkisinin arttığını göstermektedir. Özellikle uzman desteği alamayan dar gelirli ailelerde, ailenin seçmedeki rolü daha da artmaktadır. Ülkemizde mesleki rehberlik hizmetleri de yeterli düzeyde değildir. Kaldı ki bu yaşta bir çocuğa veya ailesine bu yönde bir yönlendirme yapmak kariyer gelişim ilkelerine tamamen aykırıdır. Sistem daha ileride değişime açık olduğu iddiasını taşımaktadır. Ancak bilinmektedir ki erken yaşlarda yönlendirilen ve dar bir alanda uzmanlaştırılan bu çocukların geri dönüş şansları çok sınırlıdır. Erken yönlendirme neticesinde, eğitim sistemindeki ve toplumdaki eşitsizlikler daha da derinleşecektir.

Kanunun gerekçesinde mesleki eğitimdeki verimsizliğin nedeni olarak öğrencilerin mesleki eğitime geç yönlendirilmesi gösterilmektedir. Bu varsayımın hiçbir bilimsel dayanağı ve temeli yoktur. OECD araştırmaları, erken yönlendirme/seçme yapmanın ve okulları çeşitlendirmenin

başarıyı artırmadığını göstermektedir. İddia edilenin aksine erken yönlendirme sistemleri genellikle vasıfsız işçiler yetiştirmektedir. Bu sistem dünyadaki işgücü talebi göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'yi ikinci sınıf bir ucuz emek ülkesi haline getirecektir.

Erken meslek ayırımına gidilen Almanya ve Avusturya'da okul sistemi ve öğretmenler on yıllardır yürütülen uygulamanın içeriği ve yöntemi konusunda tam donanımlı hale getirilmiştir. Buna rağmen, sistem eşitsizlikleri pekiştirmesinden ötürü eleştirilere maruz kalmaktadır. En çok bu iki ülkede yaşayan soydaşlarımızın şikâyetçi olduğu bu sistem alttakilerin hep altta kalması sonucunu doğurmakta ve bu yönüyle kast sistemine benzetilmektedir. Toplumsal sonuçlarının yanı sıra işgücünün erken ve fazla uzmanlaşmasından dolayı bu ülkelerin ekonomileri de zarar görmektedir. Almanya'da birçok eyalette yeni sistemlere geçiş amaçlı eğitim reformu çalışmaları yapılmaktadır. AKP bu düzenleme ile Türkiye'de, dünyanın terk ettiği bir eğitim sistemini uygulamak istemektedir.

Çocuktan Ne İşçi Ne De Gelin Olur

Çocukların toplumsallaşması ailede başlar, okulda öğretmenle devam eder. Daha ileri yaşlarda ise akranlar arası ilişkiler büyük önem kazanır. Bu süreçte öğrenci bireysel ve sosyal farklılıkları algılayarak kendi kişiliğini oluşturur. Toplumsal yargı ve hoşgörüyü öğrenir. Okulda geçirilen süre öğrencinin kişiliğinin ve toplumsal kimliğinin gelişmesi için çok önemlidir. Bu sebeple eğitimde başarı için okulda geçirilen sürenin artırılması gerekmektedir. AKP ise eğitimin tam gün ve uzun süreli uygulanmasını yaygınlaştırmak yerine, ikinci eğitim kademesinin ardından açık öğretimin önünü açmaktadır.

Eğitimi okul ortamından çıkarmak öğrencilerin sağlıklı sosyalleşmesinin önünde ciddi bir engeldir. Her ne kadar açık öğretim eğitim komisyonu tarafından üçüncü kademeye kaydırılmış ise de, Hükümet'in hemen her gün değiştirdiği politikaları ciddi riskler içermektedir. Örneğin, bu uygulamanın doğurabileceği önemli bir risk, erken yaşta okuldan alınan kız çocukların aileleri tarafından küçük yaşta evlenmeye zorlanma ihtimalidir. Aynı şekilde erkek

çocukların erken yaşta çalıştırılmaları ve eğitimden kopma ihtimali de güçlenmektedir.

Tüm bilimsel araştırmalar, eğitimde başarı için okulda geçirilen sürenin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu gerçeğe rağmen, 4 + 4 + 4 Yasası, ikinci eğitim kademesinin ardından açık öğretimin önünü açmaktadır.

Bu uygulamanın sebep olacağı bir başka sorun ise üstün zekâlı veya engelli öğrencilerin de açık öğretimde eğitilebilecek olmalarıdır. Tohum Vakfı ve Eğitim Reformu Girişimi'nin raporunda belirtildiği üzere bu uygulama eğitim psikologlarının görüşlerine tamamen terstir. Kaynaştırma ve bütünleştirme, üstün zekâlı ve engelli öğrenciler için çok önemli bir hedefdir. Ayrıştırma sonucunda engelli öğrencilerin ötekileştirilmesi ve toplumdan uzaklaştırılması kaçınılmazdır. İstisnai özellikleri olan öğrenciler ise, eğitim sisteminin dışında tutulacak, farklı alanlardan beslenmeleri engellenerek yetenekleri köreltilecektir. Bu öğrencilerin özel ihtiyaçları örgün eğitim sistemi içinde sağlanmalıdır.

Temel Eğitime Başlama Yaşı

Kanun teklifinin tartışılması sürecinde okula başlama yaşında birçok kez değişiklik yapılmıştır. Kamuoyundan gelen tüm tepkilere rağmen AKP bu alanda geri adım atmamıştır. Temel eğitime başlama yaşının 60 aya indirilmesi vahim sonuçlar doğuracaktır. Bu yaşta bir çocuğun bilişsel ve fiziksel gelişimi, temel eğitimin gereklerini karşılamaktan çok uzaktır. El-kol kasları ve kemikler ilk atmış ayda kalem tutacak kadar dahi gelişmemektedir. Uzmanlar gelişim açısından 5 ile 6 yaş arasındaki farkın, 30 ile 40 yaş arasındakinden daha büyük olduğunu belirtmektedir. İngiltere'de uygulanan sistemde 5 yaşındaki çocuklar toplu eğitim değil, bireysel eğitim almaktadır. Çocuklar özel sınıf ortamlarında ve okul öncesi eğitim mantığı ile yetiştirilmektedir. Ülkemizde ise temel eğitim içerisinde yer alan eğitimciler, 60-72 ay kategorisine eğitim vermek için yeterli bilgi ve deneyime sahip değildir.

Rant Kaçmasın Diye...

Bilindiği gibi AKP Hükümeti eğitimde

nitelik sorununu tamamen tartışma dışında bırakmaktadır. Başta öğretmenler olmak üzere insan kaynağına yatırım yapmak yerine bina yapımına öncelik verilmektedir. Bu yaklaşımın ardında eğitime rant eksenli bir bakış yatmaktadır. Rant merkezli anlayış 4 + 4 + 4 Yasası'nda da kendini göstermektedir. Fatih Projesi ve temel eğitimin bölünmesini öngören düzenlemelerin gerektirdiği, tableten teknolojik altyapıya kadar çeşitli harcamalar Kamu İhale Yasası dışında bırakılmıştır. AKP, bu yasa ile eğitim alanında ilerlemeden önce rant elde etmeyi düşünmektedir.

Topluma Rağmen Toplum İçin

Eğitim gibi uzun vadeli planlama gerektiren bir alanda AKP'nin gündeme getirdiği düzenleme (4+4+4) neredeyse yoktan var edilmiştir. Çocuklarımızın ve ülkenin geleceğini birinci derecede ilgilendiren bu konu Milli Eğitim Şurası'nda görüşülmemiştir. AKP'nin seçim bildirgesinde ve Hükümet Programı'nda da yer almamaktadır. Kalkınma planlarında ve MEB stratejik planında bahsi dahi geçmemektedir. Değişikliğin altına Bakanlar Kurulu da imza atmamıştır. Başta öğrenciler, veliler ve öğretmenler olmak üzere, STK'ların ve siyasi partilerin görüşü alınmadan hazırlanmıştır. Eğitim komisyonunda milletin seçtiği vekillere dahi söz hakkı verilmemiş, dakikada bir madde geçirilerek kabul edilmiştir.

Türkiye'de nüfusun yüzde 85'inin memnun olduğu 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim, tepeden inmece, devletçi, merkezîyetçi bir anlayışla değiştirilmiştir. AKP'nin yaklaşımı "topluma rağmen toplum için" anlayışıdır. Bu anlayış AKP'nin her söyleminde eleştiri amaçlı gündeme getirdiği elitizmin ta kendisidir. Söz konusu düzenleme ile yapılmak istenen ancak darbe dönemlerinde örnekleri görülebilecek türde merkezîyetçi bir toplum mühendisliğidir.

Bu plansızlık ve belirsizlik, yapılan değişikliğin 28 Şubat'ın ürünü olan bir sisteme alternatif olarak sunulması ile örtülmeye çalışılmaktadır. Oysa kesintisiz zorunlu eğitim, 28 Şubat'ın ürünü değildir. Söz konusu program, 7. ve 8. Milli Eğitim Şuralarının

önerileri doğrultusunda 1973 tarihli Temel Eğitim Kanunu ile düzenlenmiştir. Uygulama önce pilot bölgelerde başlatılmış ve başarı sağlandıktan sonra tüm ülkeyi kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmıştır. 4 + 4 + 4 Yasası ise kapalı kapılar ardında hazırlanıp, birkaç gün içerisinde, görüşülüp tartışılmadan topluma dayatılmıştır. Bu dayatma, AKP'nin son dönemde Türkiye'de hâkim kılmaya çalıştığı otoriter yönetim anlayışının ve devlet yapılanmasının en tehlikeli iz düşümlerinden biridir.

Söz konusu düzenleme ile yapılmak istenen ancak darbe dönemlerinde örnekleri görülebilecek türde merkezîyetçi bir toplum mühendisliğidir. Bu dayatma, AKP'nin son dönemde Türkiye'de hâkim kılmaya çalıştığı otoriter yönetim anlayışının en tehlikeli iz düşümlerinden biridir.

Sonuç

4 + 4 + 4 Yasası belirsizliklerle doludur. İdeolojik takıntılar dışında ne araçları ne de amaçları bellidir. Ana ilke ve hedefler konularında bile iktidar partisi bir o yana bir bu yana savrulmaktadır. Ortada mevcut sistemin bir etki analizi dahi yoktur. Kesintisiz sekiz yıllık eğitim sisteminin belirgin bir yanlışı saptanmamıştır. Aksine, okullaşma oranı bu sistem sayesinde artmıştır. Tüm bu veriler ışığında, kesintisiz temel eğitimden geri adım atılmaması gerektiği açıkça görülmektedir. Sistemin uygulamadan kaynaklanan aksaklıkları giderilmeli, kesintisiz eğitim daha nitelikli bir yönde geliştirilmelidir.

AKP'nin gündeme getirdiği 4 + 4 + 4 Yasası eğitim sistemimizi, daha yüksek kalite ve daha fazla eşitlik hedeflerinden uzaklaştırmaktadır. Günlük kaygılar ve geçmişe dönük duygusal hesaplaşmalara dayanan ve eğitim sistemimizi yeni bir kaosun eşiğine getirecek bir düzenlemedir. İktidar partisi, eğitim sistemimizin temel sorunlarına yönelik hiçbir çözüm önerisi getirmeyen ve geri dönülmez pek çok soruna yol açacak bu düzenlemeden en kısa zamanda vazgeçmelidir.

